#DeIndustrie MaaktHetHier!

Inbreng gezamenlijke Industriecoalitie t.b.v. het plenair debat begroting KGG

“Maak industrie- en klimaatbeleid uitvoerbaar, concurrerend en aantrekkelijker”

Samenvatting:

1. Het ongelijke speelveld ten opzichte van omringende landen groeit weer (i.t.t. de ambities van het kabinet). Het versneld implementeren van alle maatregelen uit het Coalitieakkoord is daarom noodzakelijk, incl. een door de Tweede Kamer te controleren ‘*Buurlandentoets*’. De industrie is gebaat bij duidelijk nationaal en Europees beleid zonder nationale koppen.
2. Stop met het steeds verder opstapelen van maatregelen die de kosten voor de industrie opdrijven. Maak beleid dat investeringen aantrekt: met betaalbare energie, investeringen in energie-infrastructuur, investeringszekerheid en gerichte ondersteuning voor een gelijk speelveld met omringende landen. Klimaatwinst ontstaat wanneer productie in Nederland verduurzaamt, niet wanneer productie en uitstoot zich verplaatst, zoals blijkt uit de recente KEV.
3. Pak door met Clustermaatwerk en stel daar extra middelen voor beschikbaar. De industrie staat voor een grote omslag i.v.m. de energie- en grondstoffentransitie. De randvoorwaarden om dit mogelijk te maken zijn vaak bedrijfsoverstijgend. Clustermaatwerk is daarmee een essentiële volgende stap. Met clustermaatwerk kunnen veel projecten in de zes industrieclusters op gang komen, mits daar ook extra middelen voor worden vrijgemaakt. Door o.a. investeringen in (grensoverschrijdende) infrastructuur en het afdekken van onrendabele toppen kan Nederland de klimaatdoelen weer in beeld brengen en komen er weer investeringen.

De KEV bevestigt: het beleid moet aantrekkelijker i.p.v. steeds de lasten verhogen

De Klimaat- en Energieverkenning 2026 laat zien dat de geraamde emissiedaling voor 2030 al drie jaar stagneert en dat het 2030 en 2040-doel met het huidige beleid waarschijnlijk niet wordt gehaald. Veel van de teruggedrongen emissies zijn bovendien het gevolg van sluitingen en krimp in de industrie zo laat de KEV zien. Voor de industrie is de les helder: **uitstootdaling door productieverlies is geen duurzame transitie!** Sterker nog, ook wind op zee en groene waterstof ontwikkelen zich niet, of trager, als de industrie verdwijnt.

Investeringen stokken nu al enige tijd doordat infrastructuur ontbreekt, elektriciteit te duur blijft, projecten niet rendabel zijn en de kosten zich opstapelen. Precies dit beeld van terugvallende investeringen ziet de industrie bevestigd in de nieuwe RVO Top 60 in opdracht van het Rijk. Nederland kan het beleid weer aantrekkelijker maken, zodat investeringen hier weer plaatsvinden. Hieronder vier aanbevelingen daartoe:

1. Stimuleer elektrificatie: investeer in het net

Voor grote elektriciteitsverbruikers bedraagt het Nederlandse kostennadeel in de internationale vergelijking al gauw €50/MWh. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door nationale keuzes: omringende landen gebruiken ETS-veilingopbrengsten voor een hogere indirecte kostencompensatie dan Nederland binnen de bestaande EU-kaders en verlagen de netwerkkosten voor hun industrie. Door Nederlandse beleidskeuzes wordt elektrificatie in Nederland steeds duurder, wat investeringen daarin ontmoedigt, en de verschillen worden op dit moment eerder groter dan kleiner (zie tekstkader).

De buurlanden pakken door voor hun industrie.
In België en Duitsland zien we zeer actief industriebeleid. Duitsland investeert met publiek geld in het elektriciteitsnet. België voert per 1 november nieuwe kortingen van 50 tot 70% op nettarieven in voor energie-intensieve bedrijven (vergelijkbaar met Frankrijk). Ook Duitsland kent nog steeds een korting voor grootverbruikers van 90% (VCR).

Ingrediënten om het tij te keren:

a. Zet de beschikbare middelen voor het verlagen van de elektriciteitskosten (enveloppe energie-intensieve industrie!) zo snel mogelijk vanaf 2027 met maximaal effect in, zodat het vestigingsklimaat in Nederland duurzaam wordt verbeterd (na jaren waarin bedrijven de nettarieven zagen verzesvoudigen).[1] Juist nu miljarden in wind op zee worden geïnvesteerd moet er voor gezorgd worden dat de vraag naar (groene) stroom positief wordt beïnvloed in plaats van dat de vraag terugloopt door krimp van de industrie. Borg verder een ruime, voorspelbare IKC onder gelijke voorwaarden als in buurlanden.[2]
b. Breng de nettarieven structureel in lijn met het niveau van de ons omringende landen, o.a. door transitiekosten zoals voor het *Net op Zee* niet eenzijdig bij industriële hoogspanningsgebruikers neer te leggen. Als er meer productie wordt stopgezet als gevolg van te hoge kosten in Nederland dan leidt dit tot een sneeuwbaleffect, omdat die lasten dan bij een steeds kleiner wordende groep verbruikers terechtkomt. Terwijl het omgekeerde ook kan gebeuren: door een aantrekkelijk geprijsd elektriciteitsnet met groene energie kan Nederland een magneet voor industrie en nieuwe bedrijvigheid zijn.
c. Investeer de ETS-veilinginkomsten in verduurzaming van de industrie.

Onze concrete verzoeken: 1) breid de IKC uit met supercap tot 95% vanaf 2026. Op dit moment is dit 80% 2) verhoog de IKC emissiefactor (doorvoeren per 2026). België heeft dit al gedaan. 3) Hanteer vergelijkbare voorwaarden voor de IKC in Nederland als in Duitsland, 4) Benut de METSAF-regeling[3] vanaf 2026 in Nederland en zet in op verlenging voor 2027 en 2028 (zonder herinvesteringsverplichting indien mogelijk). 5) Netkosten compensatie vanwege het wegvallen van de VCR in lijn met België en Duitsland (70-90%).

2. Voorkom doorlopende kostenverhogingen

Door het blijven stapelen van allerlei kosten en verplichtingen (zie tekstkader hieronder) wordt het reeds kwetsbare investeringsklimaat voor de industrie verder verzwakt. Essentieel is dat de verschillende maatregelen door Kamer en kabinet meer in samenhang worden bezien. Alleen zo komt Nederland tot integraal beleid dat investeren weer aantrekkelijk maakt.

In dit kader juichen wij het als gezamenlijke Industriecoalitie toe dat het kabinet vorige week aankondigde om in beleidsfiches en de Bedrijfseffectentoets (BET) standaard bij nieuw beleid te kijken naar het effect op het gelijke speelveld met de buurlanden (“*Buurlandentoets”*).[4] **Belangrijk is dat dit voor de Tweede Kamer controleerbaar wordt en er ook een oplossing komt om alsnog naar staand beleid te kijken**.

Industrie ziet doorlopende stapeling van kostenverhogingen op zich afkomen

- De industrie ziet de kosten nu al jarenlang stijgen als gevolg van versplinterd beleid waarbij klimaat-, industrie- en milieudoelen tegen elkaar in werken, maar allemaal bij de bedrijven terecht komen. De verzesvoudiging van de nettarieven in vijf jaar is hier een goed voorbeeld van.
- Andere voorbeelden zijn o.a. de voorgenomen afschaffing van het heffingsplafond voor de Belasting op leidingwater per 1 januari 2027. Voor water intensieve industriële processen leidt dit tot een verdere stijging van de operationele kosten. De steeds langer wordende en lastig te voorspellen vergunningstrajecten leiden ook tot hogere kosten. Ook tarieven voor het gasnet gaan steeds verder omhoog, naast de nettarieven voor

[1] Grote elektriciteitsgebruikers zagen de kosten ongeveer verzesvoudigd in de afgelopen 5 jaar.
[2] NB. Nederland hanteert aanvullende voorwaarden om IKC te krijgen die strenger zijn dan de in ons omringende landen waardoor verstoring optreedt in het gelijk speelveld.
[3] METSAF staat voor Middle East Crisis Temporary State Aid Framework en geeft EU-lidstaten tijdelijk extra ruimte om bedrijven te ondersteunen die hard worden geraakt door de sterk gestegen energie- en brandstofprijzen als gevolg van de crisis in het Midden-Oosten. Voor de energie-intensieve industrie is vooral relevant dat de toegestane steun voor elektriciteitskosten onder CISAF tijdelijk kan worden verhoogd van 50% naar maximaal 70% van de kosten van het in aanmerking komende elektriciteitsverbruik; het kader geldt tot eind 2026.
[4] Zie de Kamerbrief Integrale Aanpak Industrie van 16 oktober jl.

elektra die ook komend jaar weer met 20% stijgen. Andere maatregelen die in de industrie tot steeds verdere kostenverhogingen leiden zijn o.a. de nieuwe financiële zekerstelling voor SEVESO-bedrijven die buitenproportioneel is en de energiebesparingsplicht die van 5 naar 7 jaar gaat, terwijl de buurlanden vanuit het ETS slechts een plicht kennen om maatregelen te nemen met een veel kortere terugverdientijd van 3 jaar.

- Al deze zaken vragen om mitigerende maatregelen en zijn niet in lijn met wat elders in de EU gebeurt en drijven de kosten voor de industrie in Nederland al maar verder op.

3. Kies voor effectief Europees klimaat- en industriebeleid zonder koolstoflekkage, mét vraagcreatie én met marktbescherming

Klimaatwinst ontstaat wanneer productie in Nederland verduurzaamt, niet wanneer productie en uitstoot zich verplaatst, zoals nu gebeurt. Belangrijk hiervoor is:

a) snel en effectief Europees beleid voor het stimuleren van vraagcreatie, zodat duurzame, en 'low carbon' producten ook echt een markt krijgen. De Nederlandse industrie kan vrijwel alles al schoon en duurzaam maken, maar er is nu veelal geen vraag naar deze producten door het kostenverschil.

b) Effectieve marktbescherming. De chemische en metallurgische industrie in Nederland kenmerkt zich door haar efficiëntie en nauwe verwevenheid (bijv. in sterk verweven nationale chemieclusters en binnen het zogeheten grensoverschrijdende ARRRA-cluster). Echter, door oneerlijke concurrentie van buiten Europa onder de kostprijs (door o.a. staatsgesteunde overcapaciteit) dreigt Nederland cruciale waarde- en grondstoffenketens te verliezen. Nederland moet in Europa effectieve marktbescherming helpen versnellen met kortere doorlooptijden en meer capaciteit bij de Europese Commissie. Dit is nodig om o.a. dumping met succes aan te pakken. Nederland kan hierbij de lead pakken in Europa.

c) Uitvoering van de aanbevelingen van de Critical Chemical Alliance. Geef uitvoering aan de aanbevelingen van de EU Critical Chemicals Alliance, bijvoorbeeld ten aanzien van vraagcreatie, marktbescherming (zie hiervoor) en o.a. behoud van kritieke moleculen en strategische productielocaties. Zet actief in op het veiligstellen van de productie hiervan in Nederland met een gelijk speelveld met buurlanden.

d) Kritieke grondstoffen; Nederland heeft een unieke kans om de basis te leggen onder diverse Europese waardeketens voor kritieke grondstoffen. De mogelijkheden zijn in kaart gebracht. Het Wennink Rapport en de in juli van dit jaar vastgestelde Nederlandse kritieke grondstoffenlijst wijzen hierbij de weg. Investeer daarom jaarlijks € 100 miljoen in projecten om grondstoffenafhankelijkheid te verminderen. Chinese exportrestricties op kritieke mineralen en metalen, zeldzame aardmetalen en permanente magneten tonen aan hoe kwetsbaar Nederland is wanneer de toevoer van kritieke grondstoffen onder druk komt te staan. Voor de opschaling van de defensie-industrie, de digitalisering en de energietransitie zijn deze grondstoffen onmisbaar. Nederland moet haar afhankelijkheid van China snel verminderen. Dat vergt substantiële financiële middelen.

4. Maak van clustermaatwerk een succes dat Nederland weer op voorsprong zet

De clustermaatwerktrajecten die zijn gestart in o.a. Chemelot, Rotterdam en Zeeland laten nogmaals zien dat in de vijf grote haven- en industrieclusters en het 'landelijke' Cluster 6 tientallen projecten van mkb en grootbedrijf klaarliggen die deze clusters versterken, verankeren en toekomstbestendig maken.[5] Dit zijn zowel moderniserings- en verduurzamingsprojecten van bestaande spelers als van nieuwe industrie. Ze versterken onze economie, de leveringszekerheid én verlagen de uitstoot. Voor veel van deze projecten worden de FID's echter steeds verder naar achteren geschoven in de tijd, omdat de randvoorwaarden niet

[5] Bijvoorbeeld door elektrificatie, waterstof, CCS, circulaire grondstoffen en bijvoorbeeld de opbouw van nieuwe strategische waardeketens (denk aan kritieke grondstoffen, batterijen)

op orde zijn (zie o.a. de al genoemde RVO Top 60).[6] De clustermaatwerkafspraken -waar momenteel constructief aan wordt gewerkt met het Rijk- kunnen hier uitkomst bieden. Daarom de volgende aanbevelingen:

- Reserveer bij de Voorjaarsnota 2027 o.a. extra middelen voor Clustermaatwerk. Dit is nodig ter bekostiging van de onrendabele top, opschaling, vraagcreatie en bijv. versnelling van de vergunningverlening. Hiermee kunnen bottom-up weer FID's worden losgetrokken in belangrijke industrieclusters en keert Nederland de negatieve trend die zichtbaar is in o.a. de RVO-top 60 en de KEV.
- Investeer stevig in de benodigde CO_2- en waterstofinfrastructuur voor het ARRRA-cluster en de andere industrieclusters. Pijpleidingen en terminals zijn essentieel voor eigen productie, import, export, opslag en doorvoer. Europese subsidies, waaronder CEF, zijn hiervoor onvoldoende. Om de Nederlandse internationale hub-functie voor energie te behouden, zijn aanvullende en structurele investeringen in energie-infrastructuur voor de industrie nodig.

5. Slot

Een keuze voor basisindustrie in Nederland is een keuze voor welvaart, leveringszekerheid en verduurzaming! Met gerichte middelen en uitvoerbaar beleid kan Nederland investeringen, banen, strategische ketens en CO_2-reductie tegelijk binnenhalen. Zonder koerswijziging verdwijnen productie en investeringen naar elders, terwijl de mondiale uitstoot niet vanzelf daalt.

Voor vragen kunt u contact opnemen met de onderstaande organisaties achter de Industriecoalitie.

Deltalinqs · FME · KONINKLIJKE vemw · VNCI · vereniging van Nederlandse tankopslagbedrijven VOTOB · smart delta resources · VEMOBIN · KNB Vereniging Koninklijke Nederlandse Bouwkeramiek · Vereniging Nederlandse Glasfabrikanten vng

Gebruikte bronnen: Kabinetsbrief (Integrale Aanpak Industrie) en de RVO Top 60; EU-wetenschapstoets ETS-herziening, 2 oktober 2026 (Kamerstuk 2026D48175); E-Bridge, internationale vergelijking elektriciteitskosten, 2025; Industriecoalitie, eerdere inbreng 2026 t.b.v. debat Wennink. PBL, Klimaat- en Energieverkenning 2026 (14 september 2026); TNO/VEMW-duiding industrie, september 2026.

[6] Zie alle punten hiervoor. Samengevat gaat het om: te hoge energie- en elektrakosten, ontbrekende infrastructuur, te weinig vraag naar duurzame producten, oneerlijke concurrentie uit andere werelddelen, etc.